

Vedligeholdelse af søer og vandhuller

Søer og vandhuller er et vigtigt element på golfbanen. De kan indgå som hazards, men de er også med til at skabe stemning, give banen karakter og de er vigtige levesteder for planter og dyr. Søer og vandhuller har det dog med at gro til med tiden, så der kan være behov for at rense dem op. Hvordan renser man bedst en sø eller et vandhul op? Hvor ofte skal det gøres, og hvilke regler skal overholdes? Det kan du læse om i denne artikel, hvor jeg har interviewet vandløbstechniker, Henrik Pedersen, som du også kunne møde på Sandmosen i uge fem kurset.

VIDSTE DU?

Søer og vandhuller på 100 m² eller derover er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3.

TEKST: KARIN NORMANN, HORTONOM. FOTO HENRIK PEDERSEN, JYSK ENTREPRENØR

Hvorfor skal søer og vandhuller vedligeholdes, passer de ikke sig selv?

Jo, til en vis grænse så passer søer og vandhuller sig selv, men med tiden har de en tendens til at gro til af aggressive plantearter som tagrør og dunhammer, som vokser længere og længere ud i vandet, så vandfladen bliver mindre og måske til sidst forsvinder. Med vind og fugle bliver der også spredt frø til områderne, så træer og buske spirer frem og kan være med til at lukke søer og vandhuller helt, hvis greenkeeperen ikke plejer søen eller vandhullet regelmæssigt.

På en golfbane er søer og vandhuller jo en vigtig del af banen og hermed spillet, så det duer jo ikke, at de vokser helt til. Herlighedsværdien går af søen og vandhullet, når der ikke er et åbent vandspejl og et pænt kik hen over vandet.

Et lidt kedeligt vandhul, hvor tagrør næsten har overtaget hele søen. Her vil en oprrensning af vandhullet, hvor tagrørerne graves helt eller delvis væk, give et langt flottere og mere velfungerende vandhul.

Hvis det ikke er muligt at tømme søen for vand og grave sediment væk, kan man med specialudstyr suge sediment væk fra søen, som vist her på billedet.

Aflejring af sediment

Der kan også aflejre sig så meget sediment nede i søen eller vandhullet, at der næsten ikke er vand over mudderbunden.

I sådanne tilfælde kan det være en fordel at rense søen eller vandhullet op for at få en dybere og renere sø eller vandhul. En god tommelfingerregel er, at der skal være mindst 1 meter til bunden og gerne mere.

På den dybde kan lyset ikke nå ned og planter kan ikke gro. Om vinteren har fisk bedre mulighed for at overleve ude midt på søen, hvis kanten fryser til.

// Greenkeeperen skal ikke være nervøs for at tage kontakt til kommunen for at søge om råd. Jeg har ikke indtryk af, at man får påduttet alle mulige tiltag.

Hvad er vigtigt at vide, før greenkeeperen går i gang med at oprense en sø eller et vandhul?

Søer og vandhuller, der er 100 m² og derover, er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3 – i daglig tale kaldet §3 områder.

Beskyttelsen betyder, at du ikke må foretage ændringer i områdets tilstand uden dispensation fra kommunen.

Det er normalt ikke nødvendigt at søge om tilladelse til at rydde opvækst af træer med håndkraft i begrænset omfang, men hvis man f.eks. ønsker at oprense vand-

hullet, så skal man altså spørge kommunen først, da kommunen er myndighed og altid skal spørges, inden greenkeeperen foretager ændringer på beskyttede naturområder. Husk, at afskårne grene og rødder ikke må smides i søer eller vandhuller.

Hvordan kommer jeg i gang?

Det første, jeg vil anbefale greenkeeperen, er, at han/hun ringer til kommunen.

Greenkeeperen skal ikke være nervøs for at tage kontakt til kommunen for at søge om råd. Jeg har ikke indtryk af, at man får påduttet alle mulige tiltag. Kommunen vil bare gerne have, at søen eller vandhullet passer sig selv.

Andet trin i processen er at invitere kommunens mand med ud på banen for at besigtige søen eller vandhullet og have en dialog omkring projektet. Ved besøget vil kommunens mand tage bestik af den aktuelle situation. Kommunen kan stille

betingelser for, hvordan oprensningen skal foregå. Det sker, fordi kommunen skal sikre, at den eksisterende natur beskyttes.

Oftentimes er det den samme person fra kommunen, at du skal sende den endelige ansøgning til, så greenkeeperen er allerede godt på vej med processen og dialogen med kommunen ved besøget. Herefter skal greenkeeperen hjem og udfylde en ansøgning. Ansøgningen ligger på kommunens hjemmeside og man kan typisk søge på Oprensning af søer og vandhuller.

Er der mulighed for at søge om tilskud?

Ja, flere kommuner har puljer, hvor golfklubben kan søge om tilskud. Spørg din lokale kommunemand, når han/hun er på besøg. De vil vide, om det er muligt for at opnå økonomisk støtte til projektet.

Hvis sedimentet i søen eller vandhullet er forurenet, kan man ved hjælp af en geotube filtrere det forurenede slam fra vandet. En geotube er populært sagt en pose lavet af en geotekstil, som fungerer som et filter. Sediment og vand fra søen pumpes ind i 'filteret', som tilbageholder partiklerne og lader vandet passere. Vandet ledes her tilbage til søen igen.

En god planlægning af arbejdet er afgørende for et vellykket projekt. De tunge maskiner kan hurtigt lave store skader på arealet, så der er vigtigt at få køreplader udlagt der, hvor maskinerne kører ind og ud på arealet.

Hvor ofte skal en sø eller et vandhul oprenses, og hvornår på året er det tilladt?

Det er meget individuelt, hvor ofte det skal gøres, men der er helt faste regler for, hvornår det må udføres. Arbejdet må kun udføres uden for fuglenes ynglesæson, fra 1. oktober til 1. april.

Min erfaring er, at det typisk varer fra 1 til 3 måneder at få en godkendelse. Så det er godt at være ude i god tid, så du har ansøgningen i hus, når du når til 1. oktober, og du har mulighed for at lave arbejdet.

Har du andre gode råd til greenkeeperen, som vil i gang med at oprense en sø eller et vandhul?

Man skal være sikker på, at man har en god entreprenør, der ved, hvordan de skal planlægge arbejdet. Planlægning er altafgørende. Man kommer nemt til at ødelægge stier og veje og lave trykskader på jorden, hvis man ikke har planlagt, hvordan arbejdet skal foregå, og hvor man kører ind og ud af arealet. Entreprenøren skal også have styr på, hvor der ligger dræn og andre ledninger i jorden, så

man ikke uforvarende kommer til at ødelægge dem.

Kendskab til gode og dårlige vandplanter

Entreprenøren skal også have kendskab til, hvilke planter der er gode, og hvilke der skal væk. Det tager dobbelt så lang tid for de gode planter at vokse frem, som de mere aggressive planter, så her kan man gøre stor skade på søen eller vandhullet, hvis man ikke ved, hvilke planter man skal passe på, og hvilke der skal fjernes.

Hvad kan greenkeeperne selv gøre for at vedligeholde søer og vandhuller?

Greenkeeperen må godt per håndkraft fælde træer og buske, som er vokset op omkring vandhullet eller søen for at bevare

et blik hen over søen, men også for at få lys ned i vandet for at bevare den gode biologi i søen eller vandhullet. De gode vandplanter som Vandstjerne og Vandaks har brug for lys til at kunne lave fotosyntese og gode ilforhold i vandet.

Dunhammeren er en meget aggressiv plante. Det er bedre at grave den op end at klippe den, da en klippet stængel bliver til to stængler næste år. Når man har fået dem gravet op, får man dog sjældent alt rodmaterialer med. Her er det en god ide at sætte økonomi af til, at et par mand pr. håndkraft kan trække de overlevende planter op de efterfølgende år. Dunhammerens rødder går ikke så dybt ca. 10-15 cm ned i jorden og de er derfor forholdsvis nemme at trække op med rod i den bløde søbund.

Tagrør skal altid klippes under vandoverfladen. Hvis man skærer dem ofte, så kan klipningen være med til at stresser planten, da vandet løber ind i de hule rør og giver grobund for, at rødderne rådner. Klipping ofte kan få tagrørene til at trække sig lidt tilbage, men det er en ressourcekrævende proces. Den bedste metode til at få tagrør væk er at grave rodnettet op. 🚩

Udgravning af et vandhul for at fjerne dunhammer, som er en aggressiv plante, der med årene nemt kan lukke vandhullet helt.

KILDE

ER DER BESKYTTET NATUR PÅ DIN EJENDOM? INFORMATION OM NATURBESKYTTelsesLOVENS §3. UDGIVET AF MILJØSTYRELSEN, 2011. PJECCEN KAN DU FINDE PÅ WWW.NATURSTYRELSEN.DK

